

SAKSBEHANDLER
Hanne Merete R. Moldung

VÅR REF.
13/02783-31

ARK. B - Bygninger
248 (Bergen) Bergen - Ho

DERES REF.

INNVALGSTELEFON

+47 98 20 27 97

DERES DATO
30.4.2015

VÅR DATO
10.06.2015

TELEFAKS
+47 22 94 04 04
postmottak@ra.no
www.riksantikvaren.no

Hordaland fylkeskommune - Eigedomsavdelinga
Postboks 7900
5020 Bergen

Hordaland Fylkeskommune

11 JUN 2015

Innvilgelse av søknad om dispensasjon jf. kulturminnelovens § 8 første ledd, etablering av mellombygg, M-bygget, Bergen Katedralskole, Kong Oscars gate 36, gnr/bnr 166/531, Bergen kommune, Hordaland fylke

Askeladden ID 89049 – Bergen – byanlegg fra middelalderen

Vi viser til brev av 30.4.2015 fra Sweco Norge AS med søknad om dispensasjon fra kulturminneloven i forbindelse med opprustning av Bergen Katedralskole, Kong Oscars gate 36, Bergen. Det søkes bl.a. om tillatelse til etablering av et mellombygg, M-bygget.

Det vil foreligge eget vedtak for refundamentering av hovedbygget og for etablering av heis i gymbygget.

I brev av 6.5.2015 bestilte Riksantikvaren fra Norsk Institutt for kulturminneforskning (NIKU) utarbeidelse av forslag til prosjektbeskrivelse og budsjett for nødvendige arkeologiske undersøkelser i forbindelse med ovennevnte sak. Vi viser til epost av 29.5.2015 fra NIKU med oversendelse av forslag til budsjett for arkeologisk overvåking av gravearbeid i forbindelse med oppføring av M-bygget.

Det omsøkte tiltaket ligger innenfor «Middelalderbyen Bergen», Askeladden id nr. 89049. I medhold av kulturminneloven (kml) § 4a er «Middelalderbyen Bergen» et automatisk fredet kulturminne. Etter kml § 3 er det forbud mot inngrep i automatisk fredete kulturminner hvis det ikke foreligge særskilt tillatelse etter kml § 8, 1. ledd.

Riksantikvaren fatter med hjemmel i kulturminnelovens § 8 første ledd følgende vedtak:

I forbindelse med tiltak vedrørende etablering av et mellombygg, M-bygget, ved Bergen Katedralskole, Kong Oscars gate 36, gis det med dette tillatelse til å utføre tiltaket som beskrevet i brev av 30.4.2015, jf. avmerking på vedlagte situasjonskart, stemplet Riksantikvaren og datert 10.6.2015.

Tillatelsen gis på følgende vilkår:

Tillatelsen gjelder bare det omsøkte tiltaket med fundamentering med stålkjernepeler og graving med dybde 1 m for senking av terreng og ytterligere 0,6 m for etablering av pelehoder, ringmur og bærebjelker.

Norsk institutt for kulturminneforskning (NIKU) utfører arkeologisk overvåking av gravearbeid og tilsyn ved et utvalg av grunnboringene. NIKU utarbeider rapport etter endt arbeid.

Kostnadene forbundet med den arkeologiske overvåkingen og etterarbeidet bekostes av tiltakshaver, jf kml § 10. Kostnadene er beregnet til kr. 102.769,- (2015-kroner) jf. vedlagt budsjett.

Tiltakshaver plikter å ha ansvaret for sikkerheten knyttet til graveområdet og å informere NIKU om eventuelle kabler og rør i området. Tiltakshaver står for alle utgifter for evt. konteiner og bortkjøring av oppgravd masse.

Tiltakshaver plikter gjennom nødvendige sikringstiltak å sikre omkringliggende kulturlag, som ikke er omfattet av dispensasjonen, mot skader under utgravnings- og anleggstiden.

Det forutsettes at utformingen av bygget ikke medfører at grunnen blir varmet opp, eller at grunnvanns- og fuktforholdene i grunnen ikke endres negativt i forhold til dagens situasjon.

Tillatelsen bortfaller dersom det ikke gis tillatelse fra Bergen kommune til etablering av mellombygget.

Tillatelsen bortfaller dersom tiltaket ikke er iverksatt innen 3 år fra mottakelsen av dette brev eller hvis et eller flere av vilkårene i tillatelsen ikke oppfylles.

Klageadgang

Vedtaket kan påklages innen 6 uker fra mottakelsen av dette brev, jf. kml § 8, første ledd, tredje punktum. En eventuell klage rettes/adresseres til Klima- og miljødepartementet, men sendes til Riksantikvaren.

Framdrift og gjennomføring

Tiltakshaver, eller representant for tiltakshaver avtaler tid for arkeologisk overvåking med NIKU distriktskontor Bergen, v/Rory Dunlop, epost: rory.dunlop@niku.no, tlf.: 90842471, i god tid før planlagt oppstart av arbeidet.

Tiltaket skal gjennomføres i samsvar med beskrivelsen i dette vedtaket og brev av 30.4.2015. Mindre endringer/avvik skal klareres med Riksantikvaren, Distriktskontor Vest. Større endringer i forhold til det omsøkte tiltaket krever ny søknad til Riksantikvaren.

Beskrivelse av det omsøkte tiltak

I forbindelse med opprustning av Bergen Katedralskole, søker Sweco på vegne av tiltakshaver Hordaland fylkeskommune, Eiendomsseksjonen om tillatelse til å etablere et mellombygg, M-bygget, mellom hovedbygget (H-bygget) og klasserombygget (K-bygget) ved Bergen Katedralskole. M-bygget planlegges som en egen bygning på 3 etasjer uten kjeller. På bakgrunn av at det er pågående setninger i området, er pelefundamentering vurdert som den mest aktuelle fundamenteringsmetoden. Fundamenteringen er planlagt utført med borede stålkjernepeler, og i henhold til Byggforskskriv nr. 721.305 *Bygging på kulturlag i middelalderbyene*.

Gulvnivå på grunnplanet skal tilpasses H-bygget, noe som innebærer at M-byggets tomt må senkes ned til gatenivå. Terrenget ligger i dag ca. 1 m over gatenivå. I tillegg må det graves for å få plass til pelehoder og ringmurer/bærebjelker/dekke under gulvnivå. Det er planlagt å sette ned 22 peler, det kan bli mindre endringer på peleplasseringene.

Riksantikvarens merknader og vurdering av saken

Skolebygningen ligger innenfor det sammenhengende automatisk fredete kulturminnet «Middelalderbyen Bergen», og befinner seg i umiddelbar nærhet av området hvor fransiskanerklosteret lå i middelalderen, og like sør for Domkirken. Det er funnet middelalderske kulturlag inne i H-bygget og utenfor H-byggets vestre hjørne. Forundersøkelser foretatt høsten 2014 viste at plassen sørøst for H-bygget høyst sannsynlig ikke inneholder store mengder med intakte kulturlag.

I forbindelse med en dispensasjon etter kml. § 8 første ledd blir det i alminnelighet stilt vilkår om å sikre kildeverdien av kulturminnet gjennom en arkeologisk granskning. NIKU skal derfor overvåke gravearbeidet. Formålet med det arkeologiske arbeidet vil først og fremst være å sikre at gravearbeidet ikke kommer i konflikt med automatisk fredete arkeologiske kulturminner. Dersom automatisk fredete kulturminner eksponeres i plan eller profil, skal disse dokumenteres, men dersom de må fjernes, må arbeidet stanses og Riksantikvaren gjøre en ny vurdering.

NIKU vurderer at jord som vil bli brakt til overflaten under boring granskes av arkeolog, men tidligere registreringer av omfanget av kulturlag på tomten for M-bygget tilsier ikke at det settes krav om naverboring i forkant av pelingen. NIKU vurderer videre at selve gravearbeidet på tomten kan foretas hovedsakelig med maskin, delvis under anvisning av arkeolog, mens arkeolog vil renske og granske mulige intakte arkeologiske levninger manuelt. Feltarbeidstiden er beregnet til 4 arbeidsdager for arkeologisk overvåking av gravearbeidet, og 1 arbeidsdag for tilsyn ved et utvalg av grunnboringene.

Riksantikvaren godkjenner NIKUs forslag til prosjektbeskrivelse og budsjett forbundet med den arkeologiske undersøkelsen og overvåkingen, og kan derfor gi dispensasjon for det omsøkte tiltaket i samsvar med vårt vedtak med vilkår.

Det anbefales at overvann fra tak og terreng infiltreres i grunnen under, eller oppstrøms den nye bygningen, for å bedre grunnvannsforholdene under og ved bygningen og dermed også bevaringsforholdene for kulturlagene i området.

Merk at dette vedtaket kun gjelder forholdet til automatisk fredet bygrunn, og at tillatelsen bortfaller dersom det ikke gis tillatelse til tiltaket fra Bergen kommune. Tiltakshaver er selv ansvarlig for innhenting av andre nødvendige tillatelser.

Vennlig hilsen

Hanne Merete R. Moldung (e.f.)
seniorrådgiver

Vedlegg:

Situasjonsplan stemplet Riksantikvaren og datert 10.6.2015

Prosjektbeskrivelse og budsjett fra NIKU, stemplet Riksantikvaren og datert 10.6.2015

Kopi til: Hordaland fylkeskommune - Kultur- og idrettsavd., Postboks 7900, 5020 BERGEN/ NIKU Bergen - Norsk institutt for kulturminneforskning, Postboks 4112 Sandviken, 5835 BERGEN/ Universitetsmuseet i Bergen - Avd for kulturhistorie - Middelaldersamlingen, Postboks 4052, 5835 BERGEN/ Sweco Norge AS - Bergen, Storetveitvegen 98, 5072 BERGEN